

PIA JUUL
SKADEN

ROMAN

TIDERNE SKIFTER

Skaden

© Pia Juul/Tiderne Skifter, 1990/2010

Forlagsredaktion: Claus Clausen

Bogen er sat med Minion

hos Bookpartner, København

og trykt hos Printing House Pozkal, Polen

2. udgave, 1. oplag

ISBN 978-87-7973-414-2

Printed in Poland 2010

Tiderne Skifter Forlag Læderstræde 5, 1. sal 1201 København K

Telefon 33 18 63 90 Fax 33 18 63 91

E-mail: tiderneskipfer@tiderneskipfer.dk

Læs om forlagets øvrige og kommende udgivelser på:

www.tiderneskipfer.dk

Tilegnet min bror

*Den tunge og lyse Olie
ødselt var den fordelt
Men Flammerne daler langsomt
og nogen slukkes helt*

*Jomfruer brænder Olie
Flammen er lav og blaa
og nu er det snart September
Hvem venter I mere paa?*

MORTEN NIELSEN

Han lignede en jeg kendte alt for godt. Hans øjne var brune, måske blå, men i hvert fald var de sorte, da de kom imod mig; da han bevægede sig hurtigst, var stærkest; da han handlede uden at overveje om han mon skulle kende mig, eller en der lignede mig.

Da jeg var dreng, skar jeg mig på en kniv jeg havde stjålet fra min far. Blodet løb over græsset, under hækken, ind mellem morgenfruerne ved muren, under ærteblomsterne om stakittet. Allerbagest lå hulen under hyl- den ind til vores vrede nabo. Der kastede jeg kniven ind.

Men jeg nåede at tænke: Har vi gået i skole sammen? Hans krop har min alder, hvor er han tynd; hvis han er en dreng, er jeg det også, hvis jeg er en mand, må han også være det. Har han brede skuldre? Er jeg større end ham? Han ramte mig ikke, hvor han ville ramme mig, bladet gik skævt ind ved min armhule. Uniformerne er af svært stof, men sådan en kniv er ligeglad, den er beregnet på hud, stoffet er ikke noget den egentlig tager sig af, den går beslutsomt igennem, den skærer det over som en selvfølge, og lige under huden, mit bløde kød, der kun kunne give efter for den kolde smerte, som jeg ikke mærkede. Har jeg set ham før, tænkte jeg bare, hvem er det nu han

er? Og dér gik kniven ind, ikke i min mave, mit maveskind var stadig helt, mit ansigt var det samme, min hånd, mine ben, mit hår groede, mit skæg voksede, mine læber var tørre og sprækkede. Jeg var ikke et øjeblik forbløffet. Det kunne have været omvendt; det burde have været omvendt, men når jeg plejede at se det for mig, var det næsten altid dette jeg havde tænkt på, at en kniv gik ind i *mig*. Jeg var forberedt, jeg havde overvejet det – men jeg havde aldrig vidst, at han ville være der, at han havde øjne, at han nødvendigvis måtte se på mig for at kunne vælge mig, at vi netop ville se på hinanden samtidig, at jeg kunne nå at tænke på, han var en person overhovedet, og at hans øjne havde en farve. Jeg var ikke forbløffet, men ulykkelig – over at et menneske gjorde dette mod mig – og at han derpå gik videre.

Jeg ville måske aldrig komme til at se ham igen, men jeg vidste, jeg ikke ville glemme hans ansigtstræk, der var intet der tydede på, jeg skulle slippe af med at vide, hvordan hans blik var. To øjne havde han og en halvåben mund med røde læber. Han tørrede sig over panden og gik videre, han var rød i håndfladen, enten blod eller et mærke, måske havde han skåret sig? Et almindeligt, genkendeligt menneske med et gevær og en bajonet, ganske som jeg selv, forskellen var helt ubetydelig. Bortset fra, at det blev mig, der faldt omkuld og fik lov til at ligge på jorden så længe. Jeg kunne spise jorden til sidst, sådan kom jeg til at elske den. Ligesom jeg har elsket mine spillekort og mine kabaler som mit allerfortroligste gøremål i en-

somhed. De lugtende, slidte kort på værelset, kort oven på kort, áf, kort på kort, flytte en række, rydde sammen, blande, lægge op. Forfra hele tiden. Dér hvor jeg diskuterer med mig selv, må veje for og imod. Dér hvor jeg kan snyde, men kun snyder mig selv, fordi jeg er den eneste til stede.

Jordens fugtige lugt gjorde mig ikke sulten, det er ikke mad det handler om, men slet og ret jord. Det kan ikke byttes ud med noget, slet ikke kabalerne, men fortroligheden blev den samme. Jeg kendte til sidst den plet af jorden, så det gjorde ondt. Blod og jord er en vidunderlig blanding; små børn elsker mudder, men dette ville altid gøre *mig* vellystig, at genfinde lugten af blodet og jorden ville vælte mig omkuld, ville få mig til at græde af glæde. Jeg lå og omfavnede den jord, mens de trampede over mig, skød og lynede. Jeg var født til venskab. Jeg kunne ikke holde op med at se ham for mig, mens jeg lå med munden begravet i mulden, der blev våd under mig.

Et legeme er kun et legeme. Det var, hvad jeg vidste dengang. Skulle jeg stå over for døden så håndfast igen, ville jeg være angst – men kun fordi en anden end jeg selv nu har haft del i mig; dengang kunne jeg ikke skille min krop ud og betragte den så køligt overvejende, at jeg kunne føle smerte. Da der blev stille over mig, løftede jeg ikke hovedet, og da de baksede med min krop for at få mig vendt og se om jeg var i live, gjorde jeg mig tung og holdt øjnene lukket. Jeg så hans sorte øjne for mig, jeg mærkede lugten af blod, jeg ville blive liggende, men de

førte mig bort. Først da jeg hørte hendes stemme, så jeg mig omkring.

„Kan du drikke det her?“ Hun sad på hug foran mig og støttede mit hoved, mens jeg drak. Båren var mere ubekvem end den jord jeg lå på før. Bag hende røg det fra et bål med en stor gryde over. Der lå andre mænd på bårer bagved igen. Hun havde bare fødder og skørtet, grønt, uniformernes farve, var bundet op om livet, så hun nemmere kunne bevæge sig omkring. Hendes hår var vådt af sved og varmen fra gryden; hun var ung, hun hang mellem sine knæ og så på mig med opmærksomme øjne.

„Han kunne have været min ven,“ sagde jeg.

„Hvem?“

„Hans øjne var helt sorte, og han lignede en –“

„Han lignede en du kendte? Det er der flere, der siger,“ sagde hun og kastede med hovedet i retning af de andre bårer. „Man skulle ikke tro, du vidste, det er en krig du er med i; han kunne umuligt have været din ven.“ Der var ingen medlidenhed med min ungdom at spore i hendes stemme, men hun lød som om hun talte til et barn, og hun betragtede mig lidt endnu, da hun havde rejst sig.

„Vi ses igen,“ sagde hun.

Jeg så efter hendes ryg, da hun gik videre med øsen. Hun havde runde ben, og sveden skinnede i hendes knæhaser. Der var ikke noget, der gjorde ondt, men jeg havde en bandage om skulderen og brystet, der var rød og sort af mit blod. Jeg pillede lidt ved det, så efter hende og

råbte: „Hvad hedder du?“ Jeg kunne se på hendes ryg, at hun kunne høre mig, men hun vendte sig ikke om.

Jeg lå for mig selv lidt væk fra de andre og kunne ikke komme til at tale med nogen, men af og til nåede deres stemmer mig, der var nogle af dem der talte højrøstet, som om de skændtes om noget. Men jeg løftede ikke hovedet for at se dem, jeg lyttede bare med hovedet på båren og lukkede øjne. En råbte 296 og en anden 295, en forfærdet stemme sagde: *Har du aldrig hørt hende synge? Hvordan kan du så...* Og en anden sagde *Klement*, hver anden gang han sagde noget. Så råbte en tredje ophidset: *En vanvittig mand, der har mistet sit ene ben?*

296, 295, blev de ved.

*

Jeg følte mig slet ikke dårlig, men jeg fik en seng på en lille stue, hvor der kun lå een anden mand og sov. To gamle mænd bar mig gennem den store sal, hvor de sårede lå tæt på bårer, en enkelt seng stod der også, luften var ikke god, men tæt og tung og stinkende. Vinduerne kunne ikke åbnes, ruderne burde være knust. Det kunne have været et rum til de døde, men jeg så arme bevæge sig og nåede at høre stemmer, nogle mumlende, andre skingre, før vi var nået igennem og kom til gangen. Der var hvidt og rent, rummet var smalt, men sengen var god, og vinduet stod på klem. På hylden mellem sengene lå et spil kort og nogle få andre ting. Jeg havde mig selv med, intet